

Lasten ja nuorten matalan kynnyksen psykiatrian kehittäminen

365/06.00.00/2019

SOTEV 22.10.2019 § 61

Lisätiedot:

johtava ylilääkäri Pia Höglund, puh. 050 379 4491
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan (4.9.2019 § 48) edelleen lähettämässä selvityksessä tarkastusvaliokunnan arviointikertomuksesta vuodelta 2018 lisättiin toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhtenä toimenpiteenä listattiin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen saatavuuden lisääminen.

Lisäksi lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin on ollut keväällä 2019 pääkaupunkiseudun kaupunkien ja HUSin tarkastustoimien yhteisarvioinnin kohteena.

Yleisesti arvioinnin tuloksena todettiin, että lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen piiriin pääsy ei ole sujuvaa. Korjaavina toimina suositeltiin mm.

- lisättävän yhteistyötä HUSin lasten- ja nuortenpsykiatrian kanssa lähekkäytännön sujuvoittamiseksi, työnjaon selkiyttämiseksi ja painopisteen siirtämiseksi erityispalveluista peruspalveluihin, lapsen ja nuoren sekä hänen perheensä lähiympäristöön.
- Samanaikaisesti tarvitaan peruspalveluiden vahvistamista lisäämällä valmiuksia ennaltaehkäisevään työskentelyyn, matalan kynnyksen puuttumiseen sekä lievien mielenterveysongelmien hoitamiseen perustasolla.
- Yhteistyötä eri toimijoiden (pth, esh, siv, sote) välillä suositellaan kehitettäväksi mm. yhteisten hoitoketjujen avulla.
- HYKS Varhain- toimintaa suositellaan laajennettavaksi ja tunnettavuutta lisättäväksi. Tätäkin kautta on mahdollista saavuttaa paremmin yhteisymmärrystä eri ammattiryhmien rooleista mielenterveyspalvelujen hoidossa.

Näihin tarpeisiin Kauniaisten terveystoimi on sopinut 16.8 pidetyn yhteistyökokouksen pohjalta (Kauniainen, HUS lastenpsykiatria) yhteistyön aloittamisesta HYKS-VARHAIN- työryhmän kanssa. Pilotti toteutetaan syksyn 2019 aikana sekä suomen- että ruotsinkielisillä ala-asteilla. Toiminnasta on kokemusta jo 3 vuoden ajan useassa pääkaupunkiseudun kunnassa.

HYKS VARHAIN toiminnan tavoitteita ovat

- Tarjota lastenpsykiatrasta tietoa ja osaamista perustason toimijoiden käyttöön
- Vahvistaa ja aktivoida lapsiperheiden arjen tukiverkostoja

- Tunnistaa erityisosaamista vaativat lasten mielenterveyden häiriöt aikaisemmin
- Tarjota nykyistä mallia kevyempi tilanteen selvittely ja konsultaatio
- Auttaa koulun tai esikoulun ammattilaisia tunnistamaan lapsen oireilu ajoissa ja ohjaamaan lapsi sopivan tuen piiriin

Yhteydenoton syitä voivat olla mm. kouluopissaolot, toimintakyvyn lasku, levottomuus, vaikeudet kaverisuhteissa, matala mieliala ja käyttäytymisen haasteet. Puhelinkonsultaatio voi tapahtua myös ilman lapsen nimeä, jolloin ei synny asiakkuutta. Asiakkuuden alkamiseen vaaditaan aina vanhemman suostumus. Kokonaisvastuu lapsen tilanteesta säilyy perustasolla. Palvelua voidaan antaa sekä suomen että ruotsinkielisenä ja se on suunnattu ala-asteikäisille lapsille ja heidän perheilleen.

Yläaste-ikäisten nuorten matalan kynnyksen palvelua vahvistetaan jalkauttamalla terveydenhuollon psykiatrisen sairaanhoitajan työpanosta kouluympäristöön ja lisäämällä tietoa psykiatrisen sairaanhoitajan ja psykologin vastaanottoiminnasta terveyskeskuksessa. Osaamisesta huolehditaan kouluttamalla sairaanhoitajia ja koulupsykologeja interpersoonallisen lyhytterapia (IPT-A) toteuttamiseen. IPT-A on todettu tehokkaaksi nuorten depressioiden hoidossa (Käypä hoito 2014). Psykiatrisen sairaanhoitaja voi konsultoida tarvittaessa HUS nuorisopsykiatrisen poliklinikkaa ja toimia yhteyshenkilönä perustason ja erikoissairaanhoidon välillä tilanteissa, joissa nuori on erikoissairaanhoidon asiakkuudessa.

Loppukevästä 2019 Kauniaisiin perustettiin yhteinen lasten ja nuorten mielenterveyspolku -työryhmä, jossa on edustajia perusterveydenhuollosta, sosiaalitoimesta, perheneuvolasta, kouluterveydenhuollosta ja koulujen oppilashuoltoryhmästä. Työryhmän tavoitteena on selkiyttää paikallista lapsen/nuoren arviointia ja hoitoa toteuttavaa verkostoa ja lisätä yhteistyötä toimijoiden välillä.

Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja:

Valiokunta merkitsee tiedoksi lasten ja nuorten matalan kynnyksen psykiatrisen kehittämistyön.

Päätös:

Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen.